

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.31+343.35

Андрій БОРОВИК

кандидат юридичних наук, доцент, віцепрезидент, Науково-дослідний інститут публічного права, вул. Г. Кірпи, 2А, Київ, Україна, 03035

ORCID: 0000-0003-1834-404X

Scopus Author ID: 57210571338

DOI: 10.32782/LST/2023-2-6

Бібліографічний опис статті: Боровик, А. (2023). Актуальні питання тлумачення юридичної конструкції «у зв'язку з виконанням службових обов'язків» у складах кримінальних правопорушень проти представників влади. *Law. State. Technology*, 2, 36–42, doi: 10.32782/LST/2023-2-6

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ «У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ» У СКЛАДАХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ

У статті на підставі аналізу наукової літератури та судової практики досліджено юридичну конструкцію «у зв'язку з виконанням службових обов'язків» та подібні їй в складах кримінальних правопорушень проти представників влади з метою виявлення проблем у цій сфері та розроблення пропозицій щодо їх розв'язання.

Встановлено, що у теорії кримінального права сформувалося три основні позиції щодо тлумачення юридичних конструкцій «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібних їм: 1) вони позначають мотив кримінального правопорушення; 2) вони позначають мету кримінального правопорушення; 3) вони позначають мету та мотив кримінального правопорушення. Серед інших позицій – визнання вказаних конструкцій такими, що позначають час вчинення кримінального правопорушення чи його обстановку.

Аргументовано, що незважаючи на гостру дискусію щодо місця цих конструкцій у позначенні ознак складів посягань на представників влади, вони вказують передусім на необхідні ознаки суб'єктивної сторони кожного із зазначеної групи деліктів, які можуть вчинятися з різною метою та різними мотивами. Відтак їх заміна на чітко визначені мету та мотиви є недоцільною.

Головне призначення цих конструкцій полягає в розкритті зв'язку між вчиненим кримінально протиправним діянням по відношенню до представника влади та виконанням обов'язків потерпілим. Вони мають значення для кваліфікації цих деліктів, а також повинні враховуватися під час призначення покарання.

Ключові слова: кримінальне правопорушення; мета кримінального правопорушення; мотив кримінального правопорушення; суб'єктивна сторона кримінального правопорушення; кримінальна відповідальність; виконання службових обов'язків; посягання на представників влади.

Andrii BOROVYK

Candidate of Law Science, Associate Professor, Vice-President, Scientific Institute of Public Law, H. Kirpa str., 2A, Kyiv, Ukraine, 03035

ORCID: 0000-0003-1834-404X

Scopus Author ID: 57210571338

DOI: 10.32782/LST/2023-2-6

To cite this article: Borovyk, A., (2023). Aktualni pytannia tлумachennia yurydychnoi konstruktsii “u zviazku z vykonanniam sluzhbovykh oboviazki” u skladakh kryminalnykh pravoporushen proty predstavnykiv vlady [Current issues of interpretation of the legal construction “in connection with the performance of official duties” in criminal offenses against government officials]. *Law. State. Technology*, 2, 36–42, doi: 10.32782/LST/2023-2-6

CURRENT ISSUES OF INTERPRETATION OF THE LEGAL CONSTRUCTION “IN CONNECTION WITH THE PERFORMANCE OF OFFICIAL DUTIES” IN CRIMINAL OFFENSES AGAINST GOVERNMENT OFFICIALS

According to the analysis of scientific literature and judicial practice, the article examines the legal construction «in connection with the performance of official duties» and similar ones in criminal offenses against government officials with the aim of identifying problems in this area and developing proposals for their solution.

It is established that the theory of criminal law has three main positions regarding the interpretation of the legal constructions «in connection with the performance of official duties», «in connection with activities» and similar ones: 1) they denote the motive of a criminal offense; 2) they denote the purpose of a criminal offense; 3) they denote the purpose and motive of a criminal offense. Other positions include the recognition of these constructions as denoting the time of the criminal offense or its setting.

It is argued that despite the heated debate on the place of these constructions in defining the elements of offenses against government officials, they primarily indicate the necessary features of the subjective side of each of the above group of torts which may be committed for different purposes and with different motives. Therefore, their replacement with clearly defined goals and motives is inappropriate.

The main purpose of these constructions is to reveal the connection between the criminal offense committed against a government official and the performance of duties by the victim. They are important for the qualification of these torts and should also be taken into account when imposing punishment.

Key words: *criminal offense; purpose of a criminal offense; motive of a criminal offense; subjective side of a criminal offense; criminal liability; performance of official duties; encroachment on representatives of the authorities.*

Актуальність проблеми. Однією з особливостей посягань на представників влади є наявність мотиву та/або мети вчинення зазначених деліктів, пов'язаних з виконанням потерпілими службових обов'язків. У диспозиціях статей 345, 346, 347, 348, 351, 351-1, 351-2 КК України відсутні безпосередні вказівки на мету чи мотив вчинення посягань на представників влади. Однак чи означає це відсутність таких ознак суб'єктивної сторони кримінальних правопорушень? Адже законодавець у статтях 345, 346, 347, 348 КК України застосовує юридичні конструкції, пов'язані з мотивом та/або метою вчинення кримінального правопорушення на кшталт «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібні їм. Хоча у статтях 351, 351-1, 351-2 КК України таких чи аналогічних конструкцій не застосовано. Водночас у правозастосовній діяльності виникає чимало труднощів із встановленням мети та мотиву як ознак суб'єктивної сторони посягань на представників влади, а також розмежуванням цих ознак.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за посягання на представників влади знайшли відображення у працях Г. Є. Болдаря, Л. П. Брич, А. С. Габуди, Н. О. Гуторової, Ю. П. Дзюби, Л. В. Дороша, О. О. Дудорова, О. В. Зайцева, І. М. Залялової, О. О. Кашкарова, В. А. Клименка, В. О. Навроцького, В.І. Осадчого та інших. Водночас низка питань у цій сфері залишаються недостатньо дослідженими або дискусійними, а тому потребують подальших наукових розвідок.

Мета дослідження полягає у дослідженні юридичної конструкції «у зв'язку з виконанням

службових обов'язків» та подібних їй в складах кримінальних правопорушень проти представників влади з метою виявлення проблем у цій сфері та розроблення пропозицій щодо їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для позначення зв'язку кримінально протиправного діяння проти представника влади та виконанням цими особами службових обов'язків у КК України використано різні юридичні конструкції на кшталт «під час виконання службових обов'язків», «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «під час примусового виконання рішень», «під час виконання покладених обов'язків» та подібні їм. Тому виникає необхідність у визначенні місця цих конструкцій у системі ознак складів посягань на представників влади.

В юридичній конструкції «під час виконання службових обов'язків» та подібних їй вказують на час законної діяльності потерпілих. Однак, чи можна цей час вважати часом вчинення кримінально протиправного діяння? Час учинення кримінального правопорушення визначають як певний відрізок (проміжок) часу, протягом якого відбувається суспільно небезпечне діяння і настають суспільно небезпечні наслідки (Кримінальне право України, 2020, с. 159); період, протягом якого суб'єкт вчиняє кримінальне правопорушення (Вознюк А.А., 2019, с. 261); проміжок, відрізок у послідовній зміні годин, днів, років тощо, протягом яких учиняють кримінальне правопорушення (Вознюк А.А., 2011, с. 63). Виходячи з цих дефініцій можна стверджувати, що юридична конструкція «під час виконання службових обов'язків» та подібні їй дійсно свідчить про час

вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 342 КК України. Відтак, опір можливий з моменту початку виконання відповідними потерпілими своїх обов'язків до їх завершення. Він не можливий до початку виконання таких обов'язків чи після.

Більше труднощів виникає під час тлумачення юридичних конструкцій «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібних їм. Основне призначення цих конструкцій полягає в розкритті зв'язку між вчиненим кримінально протиправним діянням по відношенню до представника влади та виконанням обов'язків потерпілим.

З огляду на різноманітність цих юридичних формулювань, а також індивідуальні особливості кримінально протиправних деліктів проти представників влади у теорії кримінального права сформувався декілька позицій щодо тлумачення зазначених конструкцій.

Частина вчених вважає, що конструкції «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібні їм позначають **мотив кримінального правопорушення**. Цю позицію підтримують, наприклад, А. В. Бойко та Л. В. Дорош (в контексті ст. 345 КК України) (Бойко, 2013, с. 160-161; Кримінальний кодекс України, 2013, с. 725), С. І. Дячук (в контексті ст. 345, 346, 348 КК України) (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2008, с. 1114, 1116, 1119), Л. П. Брич (в контексті ст. 345, 347, 348 КК України) (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2018, с. 1055-1056, 1059, 1063).

Водночас О. О. Кирбят'єв висловлює заперечення цієї позиції зазначаючи, що у кримінальних правопорушеннях, передбачених ст. 342, 343, 345, 347, 348 КК України, мотиви суб'єкта злочину або кримінального проступку пов'язані з виконанням потерпілим службових обов'язків, проте саме виконання цих обов'язків навряд чи можна розглядати в якості мотиву (принаймні подібний умовивід суперечить визначенню поняття «мотив») (Кирбят'єв О.О., 2021, с. 270). Дійсно словосполучення «у зв'язку з виконанням працівником правоохоронного органу службових обов'язків» та подібні йому не відповідає ознакам визначення мотиву кримінального правопорушення, однак може бути юридичною конструкцією, яка позначає такі мотиви (наприклад, мотив помсти чи невдоволення виконанням таких обов'язків).

Існують прихильники визнання досліджуваних конструкцій такими, що позначають **мету кримінального правопорушення**. Серед них, наприклад, Г. Є. Болдарь, який таку мету вба-

чає у ст. 344 КК України (Кримінальне право, 2012, с. 326).

Окремі вчені є прибічниками позиції, відповідно до якої ці юридичні конструкції вказують на обов'язкову **мету та мотив вчинення посягань на представників влади**. Серед них, наприклад, В. І. Осадчий в контексті ст. 345 КК України (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2018, с. 805) та Г. Є. Болдарь – в контексті ст. 348 КК України (Кримінальне право, 2012, с. 334).

В. І. Осадчий переконує, що злочин, передбачений ст. 345 КК України, вчиняють саме у зв'язку з діяльністю працівника правоохоронного органу. Така діяльність чомусь не влаштовує винного, він нею невдоволений, що спонукає його до вчинення злочину. Це спонукання (мотив злочину) викликає у винного бажання не допустити діяльності працівника правоохоронного органу, змінити її характер, припинити її чи вчинити злочин через діяльність, яка вже відбулася. Це і є метою злочину (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2018, с. 805).

Подібними є міркування І. М. Ізай, яка зазначає, що у статтях 345, 347, 348 КК України словосполучення «у зв'язку з виконанням службових обов'язків» вказує на обов'язкову мету (у разі перешкодження поточної або майбутньої діяльності), та мотив (у разі помсти за минулу діяльність), що встановлюються у взаємозв'язку із обов'язками, які виконує потерпілий. За статтями 343, 345, 347, 348 КК України слід кваліфікувати посягання на колишнього працівника правоохоронного органу у зв'язку із виконанням таким працівником службових обов'язків у минулому, з метою примушування до визнання процесуальних рішень незаконними (подання заяв, надання показань щодо незаконності рішень, прийнятих під час перебування на посаді в правоохоронному органі) (Ізай І.М., 2018, с. 14).

Досить оригінальний підхід в контексті кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 345 КК України, пропонує Л. П. Брич. На її переконання суб'єктивна сторона цього злочину характеризується **мотивом**: «у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків». Водночас на думку дослідниці значення слів «у зв'язку з» виконанням службових обов'язків виявляється **через мету дій винного** і, як відомо, має три прояви, а саме з метою: 1) не допустити виконання службових обов'язків (діяння вчиняється до початку виконання потерпілим службових обов'язків); 2) зупинити, перервати виконання потерпілим своїх службових обов'язків (відпо-

відно, діяння вчиняється у процесі виконання потерпілим своїх службових обов'язків); 3) помститися потерпілому за виконання ним своїх службових обов'язків (діяння можуть учинити як у процесі, так і після закінчення виконання потерпілим своїх службових обов'язків) (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2018, с. 1055-1056). Таким чином, вона дійшла висновку, що мета, зазначена в диспозиції ч. 1 ст. 343 КК України, за змістом ідентична одній з цілей, з якою можуть вчинити злочин, передбачений ч. 1, ч. 2 чи ч. 3 ст. 345 КК України. Тому, попри те, що поняття мотиву й мети злочину відображають різні явища реальної дійсності, завдяки нерозривності явищ, які вони позначають, їх умовно можна вважати спільними ознаками (Брич Л. П., 2013, с. 524–525).

Окремі твердження вчених щодо обов'язковості мотиву та мети складно зрозуміти, оскільки вони, розкриваючи ці ознаки суб'єктивної сторони, не акцентують на їх обов'язковості. Наприклад, аналізуючи суб'єктивну сторону кримінального правопорушення, передбаченого ст. 346 КК України, В. І. Осадчий зазначає, що мотивом цього делікту є невдоволення діяльністю державного чи громадського діяча, а мета – вплинути на таку діяльність шляхом вчинення описаних у ст. 346 КК діянь чи вчинити їх у будь-який час до або після її завершення (Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України, 2018, с. 808).

В. І. Осадчий зауважував, що юридична конструкція «у зв'язку з виконанням працівником правоохоронного органу службових обов'язків» з об'єктивної сторони вказує на **час учинення злочину** (Осадчий В. І., 2004 с. 129). В. П. Беленок вважає таку позицію недостатньо обґрунтованою, оскільки вказана юридична конструкція є суб'єктивною ознакою погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу, вказує на психічне ставлення особи до вчинюваного діяння, підкреслює вольову й інтелектуальну ознаки умислу та слугує мотивом та (або) метою вчинення злочинів, передбачених ст. 345 КК України. Позиція В. І. Осадчого на переконання В. П. Беленка є слушною лише за умови, якщо посягання вчиняється безпосередньо в момент виконання працівником правоохоронного органу службових обов'язків. Водночас, якщо посягання вчиняється у зв'язку з минулою діяльністю працівника правоохоронного органу, юридична конструкція «у зв'язку з виконанням працівником правоохоронного органу службових обов'язків» не може вказувати на час учинення злочину (Беленок, 2021, с. 55–56).

Дійсно юридична конструкція «у зв'язку з виконанням працівником правоохоронного

органу службових обов'язків» може свідчити як про час вчинення посягання на представника влади, охоплюючи усі періоди (перед виконанням, під час та після). Водночас нею охоплюється і вчинення цих деліктів з певною метою чи мотивом.

Тому й не дивно, що частина дослідників посягають проти представників влади дистанціюється від чіткої ідентифікації юридичних конструкцій «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібними їм в системі ознак складу кримінального правопорушення, передусім суб'єктивної його сторони. Це обумовлено не стільки недоліками відповідних юридичних формулювань, скільки відсутністю визначень термінів, які вони позначають.

У контексті цього М. М. Комарницький стверджує, що системний аналіз законодавства дозволяє зробити висновок, що застосування законодавцем формулювання «вчинення злочину у зв'язку з виконанням особою службових обов'язків або громадського обов'язку» рівнозначне формулюванню «вчинення злочину з метою перешкоджання правомірному здійсненню даною особою своєї службової діяльності або виконання громадського обов'язку або з мотивів помсти за таку діяльність». Дані відмінності у формулюванні диспозицій кримінально-правових норм свідчать про недоліки юридичної техніки. Це не кращим чином впливає на діяльність слідчих і судових органів, а з точки зору правозастосовувача чітка вказівка на мотиви і мету вчинення даної категорії злочинів зробила б кваліфікацію таких діянь точнішою. Розглядаючи можливість законодавчого удосконалення суб'єктивних ознак аналізованих злочинів проти осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням ними свого службового чи громадського обов'язку, 91% визнали, що словосполучення «у зв'язку з виконанням потерпілим чи його близькою особою службового чи громадського обов'язку» є вказівкою на обов'язкові ознаки складів вказаних злочинів – мету та мотив – не допустити або припинити правомірну діяльність потерпілого, змінити її характер чи помститися за таку діяльність (Беленок В. П., 2021, с. 127).

А. М. Удод звертає увагу на те, що метою злочину є кінцевий результат, якого прагне досягти особа, вчиняючи злочин. Натомість застосування в законі поняття «...у зв'язку з...» не дає однозначної відповіді на питання про зміст обов'язкових ознак суб'єктивної сторони досліджуваного складу злочину (окрім, вини), зокрема про закріплення мети або ж мотиву в якості таких ознак. Для вирішення цього питання він

радить звернутися до логіко-семантичного тлумачення категорії «...у зв'язку з...». Ключовою мовною формою в ній є поняття «зв'язок», яке застосовується законодавцем на позначення впливу попередньої (по відношенню до злочину) службової діяльності потерпілого на прийняття винним рішення про вчинення злочину та його реалізацію. Аналіз зв'язку між погрозою або насильством щодо працівника правоохоронного органу та службовою діяльністю останнього з використанням принципу системності та закону діалектичного протиріччя дає підстави для висновку, що означений зв'язок має двояку природу. З одного боку – він виявляється на рівні детермінації мотиваційної складової злочину, дію якої можливо описати через механізм відображення, як функції психіки. З іншого ж – виявляє об'єктивний характер, що описується за типом обумовлюючого зв'язку та зв'язку станів. Остання обставина, зокрема, обґрунтовує аналіз категорії «...у зв'язку з...» не лише з позицій суб'єктивної, а й об'єктивної сторони складу злочину (а саме, як характеристики обстановки його вчинення) (Удод А. М., 2013, с. 136-137). Виходячи з наведеного дослідник пропонує зміни до диспозиції ч. 1 ст. 345 КК України, що стосуються заміни категорії «у зв'язку з» на словосполучення «з метою перешкодити виконанню цим працівником службових обов'язків, добитися прийняття незаконного рішення або помсти». Оперування в тексті ст. 345 КК України вказівкою на мету злочину, як обов'язкову ознакою його складу, сприятиме більш однозначному тлумаченню та застосуванню досліджуваних кримінально-правових норм, а також достатньо повно відобразитиме специфіку суб'єктивної сторони погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу, що дозволятиме відмежовувати її від суміжних злочинів (Удод А. М., 2013, с. 139).

З цією позицією погодитися складно, адже погрози або насильство щодо працівника правоохоронного органу можуть вчинятися, наприклад, після того як він виконав свої обов'язки, зокрема з мотивів помсти.

Юридична конструкція «у зв'язку з виконанням службових обов'язків» та подібні їй в складах кримінальних правопорушень проти представників влади мають значення не лише

для кваліфікації цих деліктів, але й повинні враховуватися під час призначення покарання в межах загальних засад призначення покарання, оскільки в певних випадках беруть участь у врахуванні ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного, обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання (Вознюк А. А., 2019, с. 46). Водночас як така, що позначає мотив кримінального правопорушення ця конструкція може враховуватися також при: а) визначенні характеру суспільної небезпечності вчиненого діяння і ступеня суспільної небезпечності особи; б) звільненні особи від кримінальної відповідальності та покарання; в) визначенні особі режиму утримання у місцях позбавлення волі; г) застосуванні заходів щодо виправлення засуджених тощо (Кримінальне право України, 2017, с. 164).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи викладене варто зазначити, що у теорії кримінального права сформувався три основні позиції щодо тлумачення юридичних конструкцій «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», «у зв'язку з діяльністю» та подібних їм: 1) вони позначають мотив кримінального правопорушення; 2) вони позначають мету кримінального правопорушення; 3) вони позначають мету та мотив кримінального правопорушення. Серед інших позицій – визнання вказаних конструкцій такими, що позначають час вчинення кримінального правопорушення чи його обстановку.

Незважаючи на гостру дискусію щодо місця цих конструкцій у позначенні ознак складів посягань на представників влади, вони вказують передусім на необхідні ознаки суб'єктивної сторони кожного із зазначеної групи деліктів, які можуть вчинятися з різною метою та різними мотивами. Окрім того, вони можуть вказувати на час вчинення злочину чи кримінального проступку. Відтак їх заміна на чітко визначені мету та мотиви є недоцільною.

Головне призначення цих конструкцій полягає в розкритті зв'язку між вчиненим кримінально протиправним діянням по відношенню до представника влади та виконанням обов'язків потерпілим. Вони мають значення для кваліфікації цих деліктів, а також повинні враховуватися під час призначення покарання.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.
2. Вознюк А. А. Час вчинення злочину: актуальні проблеми кримінально-правового розуміння. *Підприємство, господарство і право*. 2019. № 3. С. 258–262.

3. Вознюк А. А. Структурні елементи часу вчинення злочину у кримінальному праві України. *Актуальні проблеми кримінального права та кримінології, кримінально-виконавчого права* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 28 жовт. 2011 р.). Одеса : Фенікс, 2011. С. 63–65.
4. Бойко А. В. Кримінальна відповідальність за погрозу або насильство щодо працівника правоохоронного органу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2013. 231 с.
5. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент. : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., доповн. Харків : Право, 2013. Т. 2: Особлива частина. 1040 с.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. [2-ге вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [А. М. Бойко, Л. П. Брич, О. О. Дудоров та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. [10-те вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2018. 1360 с.
8. Кирбят'єв О. О. Кримінально-правова охорона професійної діяльності працівників правоохоронних органів : дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2021. 446 с.
9. Кримінальне право. Особлива частина : підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Луганськ : Елтон-2, 2012. Т. 2. 780 с.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. [2-ге вид., переробл. і доповн.]. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
11. Ізай І. М. Кримінально-правова протидія втручанню в діяльність працівників правоохоронних органів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2018. 20 с.
12. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2013. 712 с.
13. Осадчий В. І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності : монографія. Київ : Атіка, 2004. 336 с.
14. Беленок В. П. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 353 с.
15. Комарницький М. М. Кримінально-правова охорона осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням ними свого службового чи громадського обов'язку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2017. 225 с.
16. Удод А. М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 220 с.
17. Вознюк А. А. Факультативні ознаки складу злочину: міжгалузевий вимір. *Актуальні проблеми кримінального права* [Текст] : тези доп. X Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (м. Київ, 22 листоп. 2019 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 45–47.
18. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / [С. В. Албул, А. М. Бабенко, О. А. Гритенко та ін.] ; за ред. д.ю.н., проф. О. В. Меркулової, д.ю.н., доцента В. Я. Конопельського. Одеса, 2017. 430 с.

REFERENCES:

1. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk / V. Ya. Tatsii, V. I. Tiutiuhin, V. I. Borysov ta in. ; za red. V. Ya. Tatsiia, V. I. Tiutiuhina, V. I. Borysova. 6-te vyd., pererob. i dopov. Kharkiv : Pravo, 2020. 584 s. [In Ukrainian].
2. Vozniuk A. A. (2019). Chas vchynennia zlochynu: aktualni problemy kryminalno-pravovoho rozuminnia. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. № 3. S. 258–262. [In Ukrainian].
3. Vozniuk A. A. (2011). Strukturni elementy chasu vchynennia zlochynu u kryminalnomu pravi Ukrainy. *Aktualni problemy kryminalnoho prava ta kryminolohii, kryminalno-vykonavchoho prava* : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 28 zhovt. 2011 r.). Odesa : Feniks. S. 63–65. [In Ukrainian].
4. Boiko A.V. (2013). Kryminalna vidpovidalnist za pohrozu abo nasylstvo shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu : dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Odesa. 231 s. [In Ukrainian].
5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: nauk.-prakt. koment.: u 2 t. / za zah. red. V. Ya. Tatsiia, V. P. Pshonky, V. I. Borysova, V. I. Tiutiuhina. 5-te vyd., dopovn. Kharkiv : Pravo, 2013. T. 2 : Osoblyva chastyna. 1040 s. [In Ukrainian].
6. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / za zah. red. P. P. Andrushka, V. H. Honcharenka, Ye. V. Fesenka. [2-he vyd., pererobl. ta dopovn.]. Kyiv : Dakor, 2008. 1428 s. [In Ukrainian].
7. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / [A. M. Boiko, L. P. Brych, O. O. Dudorov ta in.] ; za red. M. I. Melnyka, M. I. Khavroniuka. [10-te vyd., pererobl. ta dopovn.]. Kyiv : Dakor, 2018. 1360 s. [In Ukrainian].

8. Kyrbatiev O. O. (2021). Kryminalno-pravova okhorona profesiinoi diialnosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv : dys. ... dokt. yuryd. nauk. Kyiv. 446 s. [In Ukrainian].
9. Kryminalne pravo. Osoblyva chastyna: pidruchnyk / za red. O. O. Dudorova, Ye. O. Pysmenskoho. Luhansk: Elton-2, 2012. T. 2. 780 s. [In Ukrainian].
10. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy / [D. S. Azarov, V. K. Hryshchuk, A. V. Savchenko ta in.]; za zah. red. O. M. Dzhuzhi, A. V. Savchenka, V. V. Chernieia. [2-he vyd., pererobl. i dopovn.]. Kyiv : Yurinkom Inter, 2018. 1104 s. [In Ukrainian].
11. Izai I. M. (2018). Kryminalno-pravova protydiia vtruchanniu v diialnist pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv. 20 s. [In Ukrainian].
12. Brych L. P. (2013). Teoriia rozmezhuвання skladiv zlochyniv : monohrafiia. Lviv : LvDUVS. 712 s. [In Ukrainian].
13. Osadchyi V. I. (2004). Kryminalno-pravovyi zakhyst pravookhoronnoi diialnosti : monohrafiia. Kyiv : Atika. 336 s. [In Ukrainian].
14. Belenok V. P. (2021). Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu : dys. ...kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv. 353 s. [In Ukrainian].
15. Komarnytskyi M.M. (2017). Kryminalno-pravova okhorona osib chy yikh blyzkykh rodychiv u zviazku z vykonanniam nymy svoho sluzhbovoho chy hromadskoho oboviazku : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv. 225 s. [In Ukrainian].
16. Udod A.M. (2013). Kryminalno-pravova kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu (st. 345 KK Ukrainy) : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kharkiv. 220 s. [In Ukrainian].
17. Vozniuk A.A. (2019). Fakultatyvni oznaky skladu zlochynu: mizhhaluzevyi vymir. Aktualni problemy kryminalnogo prava [Tekst] : tezy dop. X Vseukr. nauk.-teoret. konf., prysviach. pamiaty prof. P. P. Mykhailenka (m. Kyiv, 22 lystop. 2019 r.) / [redkol.: V. V. Cherniei, S. D. Husariev, S. S. Cherniavskiyi ta in.]. Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav. S. 45–47. [In Ukrainian].
18. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk / [S. V. Albul, A. M. Babenko, O. A. Hrytenko ta in.]; za red. d.iu.n., prof. O. V. Merkulovoi, d.iu.n., dotsenta V. Ya. Konopelskoho. Odesa, 2017. 430 s. [In Ukrainian].